

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lakia Saaristomeren kansallispuistosta muutettavaksi niin, että maanvaihdot tulisivat mahdollisiksi kansallispuiston niin sanotulla intressialueella eli yhteistoiminta-alueella, kuten sitä ehdotetaan nimitettäväksi. Vaihtomenettelystä olisi huo-

mattavasti hyötyä kansallispuiston vielä kesken oleville maanhankinnoille ja niitä koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanolle. Ehdotettu lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

Saaristomeren kansallispuisto perustettiin 20 päivänä elokuuta 1982 annetulla lailla (645/82) Dragsfjärdin, Houtskarın, Korppoon ja Nauvon kuntiin. Kansallispuisto koostuu valtion omistamista alueista lain liitteenä olevaan karttaan merkityn rajauksen sisäpuolella eli niin sanotulla intressialueella, jonka nimeksi ehdotetaan ”yhteistoiminta-alue”. Nimityksen ottaminen käyttöön on tarpeellista, jotta yhtäältä rajauksen sisäpuolella olevien, kansallispuistoon kuuluvien ja siten valtion omistamien alueiden eli nimenomaan kansallispuiston ja toisaalta pääasiassa yksityismaista koostuvan koko yhteistoiminta-alueen välillä voitaisiin käsitteellisesti tehdä selvä ero. Samalla säädettäisiin myös siitä, että kansallispuiston tarkoitus on suojella sekä luontoa että Saaristomeren ainutlaatuisia kulttuuria ja niihin liittyviä perinteisiä luonnonkäyttötapoja.

Lain 3 §:n säännöksen mukaan kansallispuistoon luetaan kuuluviksi myös kaikki alueet, jotka yhteistoiminta-alueella siirtyvät valtion omistukseen lukuun ottamatta sellaisia alueita, jotka tulevat puolustusvoimien hallintaan. Nyt kansallispuistoon kuuluu noin 1 800 ha maa-alueita ja noin 16 000 ha vesialueita. Valtioneuvoston 24 päivänä helmikuuta 1978 tekemän periaatepäätöksen mukaan on kansal-

lispuistoa varten tarkoitus hankkia noin 3 000 ha maa-alueita.

Yhteistoiminta-alueella on maata kaikkiaan noin 15 000 ha. Suurin osa alueista jää siten edelleen yksityisomistukseen. Voimassa oleva laki ei salli alueiden vaihtamista valtion ja yksityisten kesken, sillä lain 3 §:n nojalla valtiolle hankitut alueet tulevat suoraan osaksi lailla rauhoitettua kansallispuistoa.

Alueiden hankinnassa luonnonsuojelua varten on usein käynyt ilmi, että omistamastaan alueesta luopuvan, varsinkin paikallisväestöön kuuluvan maanomistajan kannalta paras vaihtoehto olisi, että valtio puolestaan voisi luovuttaa muita alueita luonnonsuojelua varten valtiolle hankittavien alueiden vastikkeeksi. Luonnonsuojelun etu ei edellytä, että kaikki Saaristomeren kansallispuiston yhteistoiminta-alueelta hankittavat alueet tulisivat kansallispuiston osiksi. Tämän vuoksi olisi Saaristomeren kansallispuistosta annettuun lakiin lisättävä maininta siitä, että nimenomaan alueiden vaihtoa varten hankitut alueet eivät kuulu kansallispuistoon. Ostetaanko alue osaksi kansallispuistoa vai vaihtotarkoitukseen, on mainittava alueen kauppakirjassa. Alueen omistajan kanssa on siis ennakolta sovittava siitä, mihin tarkoitukseen hän alueensa valtiolle luovuttaa.

Jos alue hankitaan osaksi vaihtoa, osaksi luonnonsuojelua varten, on siitäkin mainittava kauppakirjassa ja tilan eri osien käyttötarkoitus merkittävä kauppakirjan liitteenä olevaan karttaan.

Ennen lain voimaantuloa tehtiin kaupoin valtiolle siirtyneitä alueita lainmuutos ei koski. Maanomistajat ovat usein myyneet alueensa nimenomaan sitä varten, että ne säilyisivät rakentamattomina ja muutenkin luonnonvaraisina. Siksi ei ole asianmukaista, että kansallispuistoon nyt kuuluvia alueita käytettäisiin vaihtoalueina. Lain siirtymäsäännöksen mukaan periaatteesta kuitenkin tehtäisiin kuusi poikkeusta ja seuraavat alueet voitaisiin vaihdoin luovuttaa paikallisille saaristolaisille: Dragsfjärdin Högsåran pääsaaren keskellä oleva, pinta-alaltaan 39,0 ha:n metsäpalsta; Korppoon Utön pääsaarella kylän keskellä oleva noin 0,09 ha:n tonttialue; Nauvon Berghamnin pääsaarella oleva noin 1,3 ha:n peltoalue ja pääsaaren pohjoisrannalla oleva noin 2,0 ha:n alue; valtion noin 0,55 ha:n osuus Holmenin saaresta Nauvon Berghammissa; Nauvon Boskärissä oleva noin 2,3 ha:n metsäalue. Näillä alueilla ei ole merkitystä luonnonsuojelulle eikä muutenkaan kansallispuiston hoidolle tai käytölle. Högsårassa oleva metsäalue sekä kaksi Berghammissa olevaa aluetta ovat tulleet valtiolle kahdessa laajahkossa maakaupassa ja Utön alue puolestaan on siirtynyt merenkulkuhallitukselta metsähallitukselle.

Lakiehdotuksesta on pyydetty lausunto maa- ja metsätalousministeriöltä, metsähallitukselta, vesi- ja ympäristöhallitukselta, Turun ja Porin lääninhallitukselta, Varsinais-Suomen seutukaavaliitolta sekä Dragsfjärdin, Houtskarın, Korppoon ja Nauvon kunnanhallituksilta ja Saaristomeren kansallispuiston neuvottelukunnalta.

Maa- ja metsätalousministeriötä lukuunottamatta lausunnonantajat kannattivat ehdotusta, jonka mukaan lakiin otetaan käsite ”yhteistoiminta-alue”. Saaristomeren kansallispuiston neuvottelukunta tähdensi, että saaristokulttuuriin nimenomaan pitää kuulua myös saariston perinteisten luonnon käyttötapojen.

Lakiehdotukseen, josta lausuntoja pyydettiin, sisältyi myös ehdotus uudeksi lain 3 §:n 2 momentiksi. Sen mukaan lakiin olisi lisätty samanlainen säännös, jollainen yleensä on luonnonsuojelualueiden perustamissääöksissä ja jonka mukaan luonnonsuojelualueeseen voidaan liittää myös niihin rajoittuvia alueita. Näin on säädetty esimerkiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetun lain (674/81) 9 §:ssä. Lisäksi olisi Saaristomeren kansallispuistoon sen epäyhtenäisen luonteen takia voitu liittää myös yhteistoiminta-alueen lähellä oleva alue, joka ei rajoitu yhteistoiminta-alueeseen. Koska Saaristomeren kansallispuiston neuvottelukunta, Houtskarın kunta ja Nauvon kunta vastustivat tällaista säännöstä eivätkä metsähallitus ja Turun ja Porin lääninhallitukseen pitäneet sitä tärkeänä, se on poistettu esityksestä. Tätä asiaa samoin kuin yhteistoiminta-alueen rajan mahdollista tarkistamista, jota metsähallitus lausunnossaan ehdotti, valmistellaan vielä perusteellisesti ja siihen palataan tarvittaessa.

Asetusta Saaristomeren kansallispuistosta (1040/82) on tarkoitus muuttaa siten, että myös vaihtoa varten hankitut alueet ovat metsähallituksen hallinassa ja hoidossa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Saaristomerén kansallispuistosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Saaristomerén kansallispuistosta 20 päivänä elokuuta 1982 annetun lain (645/82) 1 ja 3 § näin kuuluviksi:

1 §

Saaristomerén luonnon ja kulttuurin suojelemiseksi, niihin liittyvien perinteisten luonnonkäyttötapojen turvaamiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja yleistä luonnonharrastusta varten on Saaristomerén kansallispuisto, joka on luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitettu erityinen luonnonsuojelualue. Kansallispuisto koostuu valtion omistamista, liitteenä olevassa kartassa punaisella katkoviivalla rajatulla alueella (*yhteistoiminta-alueella*) Dragsfjärdin, Houtskarín, Korppoon ja Nauvon kunnissa olevista maa- ja vesialueista lukuun ottamatta puolustusvoimain hallinnassa olevia alueita.

3 §

Jos yhteistoiminta-alueella oleva alue, jota valtio ei omista, siirtyy valtion omistukseen, se luetaan osaksi kansallispuistoa lukuun ottamatta alueita, jotka siirtyvät puolustusvoimain hallintaan, ja alueita, jotka hankitaan alueiden vaihtoa varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1990.

Saaristomerén kansallispuistoon tämän lain voimaan tullessa kuuluvista alueista voidaan alueiden vaihdossa luovuttaa seuraavat alueet:

1) Dragsfjärdin Högsåran pääsaaren keskellä oleva metsäpalsta, jonka pinta-ala on noin 39,0 ha;

2) Korppoon Utön pääsaarella kylän keskellä oleva tonttialue, jonka pinta-ala on noin 0,09 ha;

3) Nauvon Berghamnín pääsaarella oleva peltoalue, jonka pinta-ala on noin 1,3 ha;

4) Nauvon Berghamnín pääsaaren pohjoisrannalla oleva alue, jonka pinta-ala on noin 2,0 ha;

5) valtion osuus, jonka pinta-ala on noin 0,55 ha, Holmenin saaresta Nauvon Berghamnissa; sekä

6) Boskärissä, Nauvon kunnassa oleva metsäalue, jonka pinta-ala on noin 2,3 ha.

Kansallispuistoa koskevat rauhoitussäännökset ja -määräykset lakkaavat olemasta voimassa luovutettavilla alueilla sen jälkeen kun alueiden vaihtoa koskevat sopimukset on allekirjoitettu.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ympäristöministeri Kaj Bårlund

LIITE SAARISTOMEREN KANSALLISPUISTO : YHTEISTOIMINTA-ALUE

Laki

Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Saaristomeren kansallispuistosta 20 päivänä elokuuta 1982 annetun lain (645/82) 1 ja 3 § näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

1 §

Luonnonsuojelulain (71/23) mukaiseksi erityiseksi suojelualueeksi muodostetaan Saaristomeren alue, joka käsittää liitteenä olevassa karttapiiroksessa punaisella katkoviivalla merkityn rajauksen sisällä olevat valtion omistamat maa- ja vesialueet lukuun ottamatta puolustusvoimain hallinnassa olevia alueita. Suojelualueen nimi on Saaristomeren kansallispuisto.

3 §

Mikäli sellainen alue, joka ei ole valtion omistuksessa, mutta joka sijaitsee liitekarttaan merkityn kansallispuiston rajauksen sisäpuolella, siirtyy valtion omistukseen, luetaan se kansallispuistoon kuuluvaksi lukuun ottamatta puolustusvoimien hallintaan siirtyviä alueita.

Ehdotus

1 §

Saaristomeren luonnon ja kulttuurin suojelemiseksi, niihin liittyvien perinteisten luonnonkäyttötapojen turvaamiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja yleistä luonnonharrastusta varten on Saaristomeren kansallispuisto, joka on luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitettu erityinen luonnonsuojelualue. Kansallispuisto koostuu valtion omistamista, liitteenä olevassa kartassa punaisella katkoviivalla rajatulla alueella (yhteistoiminta-alueella) Dragsfjärdin, Houtskarın, Korppoon ja Nauvon kunnissa olevista maa- ja vesialueista lukuun ottamatta puolustusvoimain hallinnassa olevia alueita.

3 §

Jos yhteistoiminta-alueella oleva alue, jota valtio ei omista, siirtyy valtion omistukseen, se luetaan osaksi kansallispuistoa lukuun ottamatta alueita, jotka siirtyvät puolustusvoimain hallintaan, ja alueita, jotka hankitaan alueiden vaihtoa varten.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1990.*

Saaristomeren kansallispuistoon tämän lain voimaan tullessa kuuluvista alueista voidaan alueiden vaihdossa luovuttaa seuraavat alueet:

1) Dragsfjärdin Högsåran pääsaaren keskellä oleva metsäpalsta, jonka pinta-ala on noin 39,0 ha;

2) Korppoon Utön pääsaarella kylän keskellä oleva tonttialue, jonka pinta-ala on noin 0,09 ha;

3) Nauvon Berghamnın pääsaarella oleva peltoalue, jonka pinta-ala on noin 1,3 ha;

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4) Nauvon Berghamnin pääsaaren pohjoisrannalla oleva alue, jonka pinta-ala on noin 2,0 ha;

5) valtion osuus, jonka pinta-ala on noin 0,55 ha, Holmenin saaresta Nauvon Berghamnissa; sekä

6) Boskärissä, Nauvon kunnassa oleva metsäalue, jonka pinta-ala on noin 2,3 ha.

Kansallispuistoa koskevat rauhoitussäännökset ja -määräykset lakkaavat olemasta voimassa luovutettavilla alueilla sen jälkeen kun alueiden vaihtoa koskevat sopimukset on allekirjoitettu.
